

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTL:

za celo leto K 144—
za pol leta K 72—

NOVICAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta K 36—
za en mesec K 12—

V UPRAVI STANE MESEČNO K 10— DELAVSKI LIST POSAMEZNA ŠTEVILKA 60 VIN.

Meje bogastvu — delu čast!

Ko bi stopil človek iz drugega sveta na svet, bi se začudil. Videl bi, da vse, kar imamo, hiše, obleka in hrana in vsa kultura nastaja samo s človeškim delom. Ta tujec bi mislil, da delavni stanovi, — naj so to že delavci v industriji, v poljedelstvu, v uradih ali pa v znanstvu — stanujejo v najlepših hišah in da dobe največ od tega, kar je pridobljeno z delom. Kako bi pa ostrmel, ko bi videl, da so delavni sloji sloji siromakov, da pa oni ljudje, ki vse svoje talente in moči uporabljajo, da uničujejo šampanjec in uprizarjajo dirke, žive v sijaju in razkošju.

Tu se nam pokaže prva velika rana na telesu sodobne družbe. Tu so nakopičena bogastva — tam usihajo tisoči delavnih rok. Kaj je vzrok temu? Bogastvo sveta je nepravilno in krivično razdeljeno. Odkod je dobil bogataš svoje premoženje? Po veliki večini iz dela onih, ki nimajo nič. Dobil je svoje premoženje in s tem je dobil velike pravice. Premoženje pa mu nalaga tudi velike dolžnosti: dolžan je po vesti, upravljati in uporabljati svoje premoženje tako, da ima vsa družba od tega korist. Če ima kdo veliko premoženje, če je kapitalist, more kljub temu biti pošten in pravičen človek. Zavedati se pa mora socialnih dolžnosti, ki mu jih nalaga premoženje. Prepričati ga mora misel, da mu delavne roke niso nanosile premoženja zato, da bo mogel neomejeno uživati, ampak da ima to delo zmisel le tedaj, če bo uporabljal premoženje, da pomaga bednim.

Po ogromni večini pri nas kapital ne vrši te svoje socialne naloge. Ali ste že čuli, da bi bila trboveljska družba od svojega velikega profita dela denar na razpolago, da se kupi par sto polnagim delavskim otrokom obleka? (To ne bi bila miloščina, družba bi s tem storila samo svojo pošteno dolžnost!) Nič takega se ni zgodilo. Tudi nismo čuli, da bi bila Jadranska banka pomagala invalidom. Pač pa vemo, da so na »intimnih večerih« šli tisočaki za šampanjec in žive in mrtve rože.

Ko vidimo na eni strani bedo delavnega ljudstva, na drugi pa brezvestno razkošje kapitalistov, ki se sploh ne zavedajo svojih socialnih dolžnosti, se zavedamo: **Dovolj je! Tako ne gre več dalje!**

Krščansko delavno ljudstvo zahteva, da se v osnovnih zakonih, v ustavi določi meja kapitalu. Zakon naj prisili vse delazmožne ljudi, da bodo delali. Zakon naj prisili kapitaliste, da bodo vršili svoje socialne dolžnosti, to je, da svoje dohodke, ki bodo segali preko gotove meje, odstopijo vsej družbi.

Naši poslanci bodo s to zahtevo stopili pred konstituinto. Zahtevali bodo, da se uvede enoten progresiven davek na dohodke iz premoženja, na vse dohodke, ki nastanejo brez dela. Zdej se bo videlo, kdo hoče pravico na svetu! V konstituinti se bo pokazalo, kdo socialno misli in čuti.

Naši poslanci pa ne smejo ostati osamljeni. Čutiti morajo, da stoje za njimi krepke čete delavnega ljudstva! Delavci! Tovarši! Poživite delo naše politične organizacije, »Delavske zveze«! Njej je poverjena važna uloga v boju za pravice jugoslovanskih delavnih slojev. Bojevalo se bo, da se uresniči naše bojno geslo:

»Delu čast — meje bogastvu!«

Zmagala bo. Morda čez leto dni, morda čez deset let ali dvajset. Vseeno. Ta misel bo zmagala, ker vpijejo po njej vsi delavci in ker po njej kliče pravica.

Konec papirnatih kron.

LDU Beograd, 20. febr. Presbiro javlja službeno: Na podlagi poročila generalnega inšpektorata finančnega ministrstva odreja finančni minister nastopno; Nobena državna blagajnica ne sme od enega in istega vlagatelja sprejeti na enkrat več kot 50 kron v bankovcih po eno ali dve kroni. 2. Pri sprejemanju teh eno- in dvo-kronskih bankovcev morajo državne blagajnice sprejemati samo one, ki so zanesane z žigom kompetentnih državnih oblasti. 3. Pri sprejemanju teh bankovcev je paziti na to, ali so nežigosane ali pa so žigosane z brezdvomno ponarejenim žigom. Te se morajo odvzeti vlagateljem in odposlati kompetentnim političnim ob-

lastem, ter naznaniti vlagatelja, da se pride na sled ponarejalcem žigov. 4. V najkrajšem času se bo končno javno pričelo odvzemanje teh banovcev iz prometa. Kakor hitro bo to mogoče, bo generalni in-

spektorat izdal potrebne naredbe v tem zmislu. — Iz generalnega inšpektorata finančnega ministrstva št. 5831 od 15. februarja 1921.

Za vojsko proti Rusiji.

Vesnič v Parizu. — Foch v Belgradu. — Agitacija boljševikov.

Belgrad, 21. februarja. (Izvirno.) V verodostojnih in vplivnih krogih se govori, da se francoska vlada na vse načine trudi, kako bi pridobila našo vlado za ekspedicijo zoper Rusijo. Potovanje Vesniča v Pariz in prihod maršala Focha v Belgrad, ki ga te dni pričakujejo, govore za istinitost pregovorov za protiboljševiško akcijo naše države. Med prebivalstvom so te vesti vzbudile veliko vznemirjenje.

LDU Belgrad, 20. febr. Presbiro poroča iz Pariza: Boljševiški delegat Krasin se je na poti v London ustavil v Berlinu, kjer se bo mudil več dni. Po dosedanjih informacijah se bo pogajal s komunistično delavsko organizacijo za sodelovanje nemškega delavstva pri skorajšnji boljševiški ofenzivi proti Poljski.

To sodelovanje bi obstajalo v tem, da nemško delavstvo prepreči prevoz streliva in drugega vojnega gradiva preko nemškega ozemlja. Očitno je, da imajo ti razgovori namen onemogočiti francosko pomoč Poljski. V tukajšnjih političnih krogih dobro pojmujejo razloge, zakaj je rumunska vlada pristala na to, da se v Revalu začne pogajati z moskovsko vlado zaradi rešitve gotovih še odprtih vprašanj med obema državama, ker je znano, da bosta francoska in poljska vlada kolikor mogoče kmalu podpisali sporazum, s katerim se zagotovi integriteta Poljske. Poljski minister za zunanje stvari pride v isti namen te dni v Bukarešto.

Manfestacija žensk za volilno pravico.

Včeraj ob 5. uri popoldne se je vršil v veliki dvorani »Uniona« protestni shod, ki ga je sklicala Krekova prosveta, proti odpravi ženske volivne pravice. Shod je posetilo nad 3000 zavednih žena in deklet.

Ženska volilna pravica v občinske zastope v Sloveniji je sklenjen zakon in podpisan od vladarja. Zato ne samo, da čin vlade, ki nima zdavna ne večine naroda za seboj, ni le protidržaven, ker izpodkopa tako mahinacije ugled državi, nego je to upor naše najvišje državne oblasti, ki gre preko vladarjeve sankcije.

Žena ima pravico do udeleževanja v javnem življenju in to:

1. Kot soustanoviteljica države. Žene so bile tiste, ki so v dobi majniške deklaracije širile idejo jugoslovansva od vasi do vasi, od mesta do mesta. Žene so bile, ki so v odlični meri sozgradile našo državo. In če so ji polagale temelje, imajo tudi pravico, odločevati o njeni notranji ureditvi.

2. Žene kot delavni člani družbe in države morajo imeti pravico, odločevati v državi. Ne predstavlja par tisoč bankirjev države, pač pa jo predstavlja delovno ljudstvo, in sem spada tudi žena, ki ji vendar niti demokrati ne bodo mogli odrekati človeškega dostojanstva. In volja tega delavnega ljudstva je volja države — kdor je proti nji, je veleizdajalec.

3. Žena kot mati sploh ne more vršiti te svoje najvišje naloge samo v ozkem družinskem krogu, nego jo sili pač poklic materinstva v javno sodelovanje. Žena-mati danes ne more odločevati o usodi svojega najmilejšega, kar ima, svoje dece. Njeni deci vsiljujejo vzgojo, ki je protivna njenim naukom, njeno deco hočejo naučiti, da zaničuje nauke materine, in naučili bi jo, zaničevati tudi spomin krščanske matere. Kako naj mati brani svojo svetinjo, svojo deco, če nima pravice, v javnosti soodločevati o usodi njihovega otroka?

Demonstracije invalidov, vdov in sirot.

Maribor, 20. februarja. V soboto, dne 19. t. m. ob 11. uri se je zbralo na okrajnem glavarstvu okrog 100 vojnih invalidov, da protestirajo proti malomarnosti državnih oblasti, ki nočejo videti bede, v kateri se nahajajo množestvelni invalidi, posebno pa še žene z otroci, ki so zgubile svoje moče v vojni. Nekatere že več mesecev niso prejele nikakršne podpore. Demonstracija se je oglasila pri g. okrajnem glavarju, kateremu je sporočila zahteve in pa prošnje invalidov in vdov, ter popisala neznošen položaj, v katerem se nahaja večina invalidov in vdov, ter je prosila nujne odpomoci. Okrajni glavar je zopet obljubil, kot pri zadnji demonstraciji, da bo storil, kar se bo dalo storiti in da bo vse sporočil deželni vladi ozir. poverjenstvu za socialno skrbstvo. Invalidi, vojne vdove in sirote hodijo okrog raztrgani kot cigani, glad je skoraj njihov vsakdanji gost. A

vi?! — In ne samo v ožjem smislu mati, žena je pozvana v to svoje materinstvo v širšem smislu, da so ji vsi otroci naroda in človeštva sploh — kakor njeni lastni.

Zato zahtevamo, da dobi žena enaka prava v javnem življenju, zato ker vemo, da bo žena s svojo čustveno naravo vplivala na bojevito možko politiko tudi v to smer, kot se je v naprednih državah zgodilo v času svetovne vojne; ker baš države, ki imajo v njih žene enake pravice kakor možki, so se občuvali konfliktov in vojsk.

Ker hočemo svobodo in ker hočemo mir — zato zahtevamo, da imej žena pravico do javnega političnega življenja.

Če so ženske še nezrele, se bodo priučile, kot so se tudi možki priučili. Ne more pa biti merilo za politične pravice visoka naobrazba, ker ta nalaga le dolžnosti. Edino merilo je delo v korist družbi, in če hočemo delati razliko med ženskami, bi jo morali delati tako, da bi imela ženska, ki dela in s tem koristi družbi in pa državi, večje politične pravice, kot ona, ki je absolvirala vse šole, pa ne dela prav nič ali manj družbi v korist.

To je vsebina izvajanj govornikov, ki so govorili na zborovanju: poslanec dr. Gosar, Zabret, zastopnica služkinj tov. Zupanova ter zastopnik Delavske zveze tov. Sušnik. Shod je otvorila in vodila gđc. Videmšek, ki je predlagala sledečo

resolucijo ministrskemu predsedniku!

V imenu slovenskega ženstva odločno protestira 3000 slovenskih žena, zbranih na javnem shodu v Ljubljani dne 20. februarja 1921 proti ukinitvi ženske volivne pravice v občinske zastope, ki jim je bila dana po sklepu kraljeve vlade in s podpisom samega regenta. S tem ukinitvjem podkopa današnja vlada avtoriteto države in regenta. **Krekova prosveta.**

vladna gospoda pa se peča s pogubonosno demokratsko politiko in centralizacijo, katera pa bo prej ali slej uničila njo samo. Kdor nima usmiljenja do ubogih, usmiljenja tudi vreden ni.

Lakota v Rusiji.

Moskovski gospodarski svet je bil Rusijo razdelil v pet pokrajin, katerih vsaka naj bi državi dobavila gotovo količino žita. Po tem sestavu naj bi znašal pridelek 433,450.000 pudov (1 pud je 16 kg). S tem bi bila dnevna potreba prebivalstva zagotovljena, to je po en in četrt funta za vojaške rdeče armade, po en funt za boljševiške uradnike in po pol funta za ostalo prebivalstvo. Dosej so pa kmetje oddali le 117,479.000 pudov, to je komaj 26.5 odstotka potrebne množine. Položaj je postal skrajno kritičen in boje se, da postane na pomlad še težji. Kakor poročajo iz Petrograda, je umrlo tamkaj od 1. januarja tega leta pa do danes za lakoto 2144 oseb.

Za avtonomijo slovenske zemlje.

Slovenski kulturni delavci so izdali izjavo, ki v njej zahtevajo tako ustavo, da bo državi dala na zunaj potrebno moč, na znotraj pa možnost razvoja silam posameznikov in posameznih gospodarsko-kulturnih enot. Zato se izjava izreka za avtonomijo.

Glasi se:

»Izjava.

Slovenski kulturni delavci so bili od nekdanj glasniki narodnega in državnega edinstva Jugoslovancev. Oni so duševno pripravljali to, kar sta ustvarila v svetovni vojni meč in politika, zato smatrajo Jugoslavijo za utelešenje svojega ideala, ki ga je treba braniti proti zunanjim in notranjim sovražnikom kot najvišjo izmed posvetnih dobrin naroda.

Združenje vseh treh plemen v eni državi z eno suvereno oblastjo na zunaj in znotraj smatrajo slovenski kulturni delavci za politično nujnost mednarodne varnosti in s tem narodne svobode.

Na drugi strani pa uvidevajo potrebo, da država ne absorbira mehansko vseh individualnosti, ki so doslej vodile posamezne pokrajine in prebivalce. Ne glede na plemensko, versko ali strankarsko pripadnost ne moremo v imenu prirodne gospodarsko-kulturnega razvoja nasiloma in hipoma pretrgati vse kontinuitete, ako nečemo zadeti države pri korenini. Zakaj država ni po svojem bistvu sama sebi namen, ampak le doslej najvišja oblika družabnega življenja. Narodno in državno edinstvo ne vsebuje nujno mehanske unifikacije, nasprotno razmere v Jugoslaviji zahtevajo organičen razvoj, ki računa z dosedanjjo strukturo gospodarskega in kulturnega življenja in na njeni podlagi zida dalje v smeri višje sinteze. V imenu mirnega, medsebojnega delovanja in napredovanja, medsebojne bratske edinosti zagovarjajo slovenski kulturni delavci tekšno ustavo, ki daje državi posebno moč na zunaj, a ob enem možnost razvoja imanentnim silam posameznikov in posameznih gospodarsko-kulturnih edinic na znotraj.

Glede na vse to se izrekajo slovenski kulturni delavci za avtonomijo slovenskega, že itak dovolj razkosanega ozemlja in sicer v takem obsegu, ki bi ne slabil moči države, ampak jo krepil, dajajoč razmah individualnim silam edinic.

V Ljubljani, meseca svečana 1921.

(Slede podpisi.)

Besede in dejanja.

Komunisti so v besedah najhujši sovražniki vsakega razkošja, ki ga mora s svojimi žulji plačevati proletarijat. V dejanju so pa ravno tako prijatelji dobrega gosposkega življenja, kakor njihovi bratci socialni demokrati. Tako so na komunističnem zborovanju v Halle bogate obleke dam vzbujale splošno pozornost, a komunistični voditelj dr. Rosenfeld (seveda jud!) je kot prvi elegantni vitez tem elegantnim damam poljubljal roke. Torej vse kakor pri stari buržoaziji. Nedavno je ham-burška komunistična »Volkszeitung« vsa ogorčena pisala o razkošju filmske igralke Erne Morena. Naslednji dan pa ji je socialnodemokratski »Vorwärts« podribal pod nos, da je mož Erne Morene komunistični prvak Viljem Herzog. To so proletarij!

Politični dogodki.

+ Cenzura bo poostrena! »Jutro«, glasilo deželne vlade v Ljubljani in osrednje vlade v Belgradu, je včeraj objavilo ukaz, naj se cenzura slovenskega časopisja postri. — Kaj takega smo tudi pričakovali. Čisto odveč je še »Jutrova pripomba, ki pravi odkrito, da je to naperjeno proti »klerikalnim« listom. Vlada, ki nima večine ne v parlamentu, ne v ljudstvu, naj se drži s pomočjo cenzure. Šaljivci pravijo, da bodo bele lise na slovenskih listih pomenjale praznino — v glavah demokratov in v žepih davkoplačevalcev. — Koliko je na tem dovtipu resnice, ne moremo reči, ker bi bili — pobeljeni.

+ Napadi na katoličane. Ko je minister Pribičević izdal ono zloglasno naredbo, da se v šole upelje sokolska vzgoja, so katoličani morali proti temu nastopiti. Dne 14. t. m. so jugoslovanski školje po dr. Bauerju, dr. Jegliču in dr. Aksamoviču izročili spomenico proti tem kulturnobojnim odredbam vlade. Školje zahtevajo, da se ta naredba ukine s področja šol, katero obiskuje katoliška mladina. Vzgoja mladine naj se uredi v skladu z verskonravno vzgojo, katere si katoličani ne dajo vzeti za nobeno ceno. V taboru svobodomislecev je nastalo radi tega razburjenje. Medtem ko se naši slovenski svobodomisleci še nekam sramežljivo drže, pa belgrajski listi napadajo katoličane odkrito in jih psujejo z »gavranic«.

+ Brošura St. Protića. Stojan Protić je izdal brošuro, v kateri pojasnjuje svoje stališče in odkriva vso perfidnost vladne politike in pogubonost njene absolutistične ustave. Brošura je v političnih krogih vzbudila veliko zanimanja, ki gotovo ne bo ostalo brez posledic za nadaljni razvoj stvari glede ustave.

+ Zmaga krščanskega delavstva nad rdečim terorjem. V tovarni Enderling v Traunu na Zg. Avstrijskem je bilo med delavstvom 37 članov krščanske strokovne organizacije. Socialni demokratje so bili sklenili, da iztrebijo to nesoglasje v podjetju in postanejo edini ukazovalci med delavstvom. Uporabili so vsa mogoča sredstva, da spravijo krščanske delavce v svoj tabor; a ko so se vsa sredstva razbila ob značajnosti krščanskih socialcev, so posegli za skrajnim nasiljem in povzročili izključenje vseh 37 krščanskih delavcev. — Toda le-ti se v zavesti svojega prava niso udali in začeli boj za zmago zakona nad rdečim terorjem. Dosegli so, da se je sestavilo razsodišče in sklical delavski shod, na katerem so zastopniki krščanskega delavstva do dobrega razgalili protizakonitost in protisocialnost socialnodemokratskega nasilstva. Ker so imeli krščanski delavci v tem boju za seboj tudi vse pošteno prebivalstvo, so se socialni demokratje udali in pristali na dogovor, da se vsi izključeni krščanski delavci vrnejo nazaj na delo in da se poslej noben delavec ne sme več nadlegovati radi njegovega mišljenja ali pripadnosti krščanski strokovni organizaciji. Ako bo krščansko delavstvo vedno in povsodi tako odločno in neomajno v svojem prepričanju, bo rdečega terorja kmalu konec.

Dnevni dogodki.

— Pomoč invalidom! Okrajno glavarstvo v Kamniku je blagovolilo vpslati invalidskemu oddelku 271 kron kot uspeh neke zbirke za pomoč vojnim invalidom. Belježimo to kot razveseljiv dokaz, da se vendar še najdejo ljudje, ki lajšajo bedo svojim bližnjim z znatnimi denarnimi prispevki v tem slučaju najbednejšim med bednimi, vojnim pohabljenim in žrtvam. Invalidski oddelek poverjeništvu za socialno skrb izreka darovalcem v imenu invalidov tem potom iskreno zahvalo z željo, da bi se dobilo mnogo posnemovalcev!

— Ponesrečeni sprevodnik. Sprevodnika pripravnik južne železnice Franca Arzenška je pritisnil stroj čez trebuh. Ranjenca so prepeljali v ljubljansko bolnišnico.

— Nesreča v Zatični. Oni kmetič, ki je v soboto zjutraj težko ponesrečil na po-

staji Zatična, je umrl v javni bolnici. Kmalu pa je okoli polneve prišla v bolnico priletna ženica Antonija Globokar in je spoznala svojega moža, 70 let starega Josipa. Antonija je odšla v Ljubljano, da prodaja več košar jajc, mož ji je pomagal košare v Zatični nositi v vlak. Čim se je začel vlak pomikati, je mož hitel ven in je skočil z vlaka tako nesrečno, da se je poškodoval na tiru. Bila sta na svojem posestvu sama. Sin je v Ameriki.

— Smrtna nesreča z električnim tokom. Miloš Ravnik, rojen l. 1911., se je igral z žico, katero je vrgel na električno žico. Otrokova žica je obvisela na elektrovodu, otrok je šel na dvorišče in jo je prijel, toda električni tok ga je tako močno pretresel, da je obležal mrtev.

— »Denar sem, ali pa smrt!« so kričali trije roparji nad Matevžem Volčičem iz Reteč, ko se je peljal s Trate domov. Roparji so bili trije in je eden udaril Volčiča s kolom čez hrbet. Volčič je vrgel roparjem precej denarja in oddiral proti domu.

— Nova pota pri presoji sposobnosti šolske mladine. Avstrijski državni urad za pouk hoče izpremeniti dosedanja načela in sredstva pri presoji o sposobnosti šolskih otrok. V to svrhu je pozval učiteljstvo, naj na prihodnjih okrajnih konferencah poda o tem svoje mnenje.

— Velikodušen čin nemških katoličanov v Severni Ameriki. Čikaški nadškof Mundelein je brzojavno naznanil kolinske mu nadškofu dr. Schulteju, da so nemški katoličani v Ameriki darovali za stradanje prebivalstvo v Nemčiji 30 milijonov funtov moke. Nemška vlada je ta čin hvaležno vzela na znanje in zagotovila, da nemudoma sama preskrbi za prevoz.

— Orožnike razžalil je dne 6. t. m. v Tomišlju Jože Lenarčič. Narednika Tič in Rozman sta napovedala v Svetkovi gostilni policijsko uro. Lenarčiču to ni bilo všeč in je zasmehoval orožnika, rekoč: »Ne bo šlo kar tako, se bomo še kje drugje pomenili, pr... kraparji!« Zagovarjati se bo moral pred delžnim sodiščem.

— Star prepečak je Andrej Leben iz Babne gorice, po domače Babčar. Nedavno je napadel na cesti in z bičem udaril po glavi Blaža Dolenca iz Dolenje vasi. Slučajno je prišel po cesti orožniški narednik g. Baloh, na katerega je pričel Leben kričati: »Tudi tebe se, h... č, ne bojim!« Psoval je še naprej. Leben, ki je bil že osemnajstkrat kaznovan, se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

— Odstranitev habsburških spomenikov iz Trsta. Kakor poročajo iz Trsta, je italijanska oblast premostila spomenika cesarice Elizabete in cesarja Maksa iz Trsta v Miramar.

Ljubljanski dogodki.

Ij Za novega predsednika Slov. kršč. socialne zveze je bil na današnjem občnem zboru izvoljen g. dr. Lambert Ehrlich, vseučiliški profesor v Ljubljani. Na občnem zboru so se storili dalekosežni sklepi organizacijskega značaja. Novi predsednik prevzame svoje posle, ko se vrne iz Londona, kar se zgodi v bližnjih dneh.

Ij Uspeh nove »vere«. V soboto zvečer je pod varstvom ljubljanskih svobodomislecev, policistov in ognjegešev učil novo »vero« — narodno cerkev odpadli hrvatski frančiškan Milošević. Ker pa je prišla

na to pridigo večina ljudi, ki se z novo »vero« ne strinjajo, je prerok Milošević povabil na pomoč gasilce, da trdovratne poslušalce v njegovem imenu krstijo z pomočjo brizgalne. To se je zgodilo, a na tako neroden način, da so bili po novi »veri« siloma krščeni tudi vsi svobodomiselnici gospodarje, Sokoli in dijaki, ki so stali okrog velikega svečenika Miloševića. Proti temu načinu krstitve so bili svobodomiselnici ogorčeni iz dveh razlogov: 1. Ker imajo že itak svojo vero v sv. Centralizem. 2. Ker so veliki sovražniki vode, kakor se je pokazalo pozneje v kavarni, kjer je novi prerok skupaj s svojimi učenci pridno izlival vino iz buteljke.

Ij Smrtna nesreča na glavnem kolodvoru. V soboto zvečer se je na glavnem kolodvoru prigradila smrtna nesreča. Skladiščni delavec Stefan Kranjec, 47 letni družinski oče, stanujoč v Zalogu se je hotel z založnim službenim vlakom ob 18.25 odpeljati na svoj dom. Stal je ob tiru št. 4. ter čakal, da bi bil vlak sestavljen. Po tiru je privozila premikalna lokomotiva z dvema vozovoma, kar Kranjec ni pravočasno opazil. Prvi voz je Kranjec podrl na tla pod kolesa, ki so mu zmečkala levo nogo pod kolenom, desno pa pod členkom. Nezavestnega in težko ranjenega so takoj z nosilnico prenesli v javno bolnico.

Med operacijo ob 3. zjutraj v nedeljo je Stefan Kranjec podlegel težki poškodbi. Bil je marljiv delavec. Zapušča ženo-vdovo in 4 nepreskrbljene otroke.

Ij Nagla smrt. V soboto popoldne se je vračal iz službe poštni poduradnik Slavko Držaj. Med potjo mu je prišlo slabo, toda kljub temu je prišel do gostilne »Pri sodčuku«, kamor je hodil na hrano. Tu se je zgrudil na tla, bruhnil kri iz sebe in bil takoj mrtev. Pokojnik je bil star 21 let. Pogreb je bil danes. N. v. m. p.!

Ij Nagloma je umrl večeraj zvečer g. Ivan Novšak, tajnik soc. dem. organizacije usnjarijev. Pokoj njegovi duši!

Ij Poizkušen samoumor. Paznik finančne kontrole Albin Pogačnik je bil prideljen oddelku finančne kontrole v Bezuljaku. Dne 13. februarja l. l. je pil v samomorilnem namenu octovo kislino. Pogačnika so prepeljali v ljubljansko bolnico.

Ij Stroj je poškodoval roko v tovarni stolarskemu pomočniku Valentinu Pečarju. Poškodba je težka.

Naša društva.

Za ljubljansko okrožje JSZ sklicujem sejo na nedeljo, dne 27. t. m. v prostorih I. delavskega konsumnega društva, Kongresni teg (Zvezda) in sicer: ob 9. uri dopoldne za ožji odbor, ob 10. uri pa se mora sniti celotni odbor, to je zastopniki skupin in njih namestniki. Prosim, da se udeležijo seje vsi točno in polnoštevilno. — Srečko Žumer, predsednik.

Ljubljanskim skupinam JSZ. Na občnem zboru ljubljanskega okrožja JSZ je bilo sklenjeno, da v okrožni odbor imenuje vsaka skupina svojega zastopnika in njegovega namestnika. Skupine, ki niso tega storile na občnem zboru, naj imajo ta teden sejo, da določijo v nji svoja zastopnika, katera se potem prihodnjo nedeljo udeležita okrožne seje. — Srečko Žumer, predsednik.

Strokovna organizacija JSZ v Ljubljani. — Okrožni občni zbor. V nedeljo,

dne 20. t. m. so zborovali delegati ljubljanskih skupin. Predmet zborovanja je bila volitev odbora za ljubljansko okrožje in pa smernice za organizacijsko delovanje za Ljubljano. V okrožni odbor so izvoljeni: Srečko Žumer, predsednik; Janko Novak, tajnik, ostali odborniki: F. Krvina, Urška Kataver, I. Breskvar, v nadzorstvo: Jože Rutar in Franc Cerar. V odborovo dopolnilo so skupine določile svoje zastopnike in njihove namestnike, imena teh zastopnikov pošljejo nekatere skupine šele tedaj, ko bodo imele tozadavne seje. Pri nadaljni razpravi so govorniki omenjali, kako važnosti da je dobro razvita organizacija v Ljubljani in kako mora delovati v dosegu svojega namena. Dela čaka okrožni odbor dovolj, ker je eden izmed glavnih smotrov razbremenitev centrale.

d Opozorjamo na koncert »Ljubljane« nocoj ob 8. uri zvečer v Unionu.

d Zveza trgovskih in privatnih nameščencev. Seja Zveze trgovskih in privatnih nameščencev se vrši v sredo dne 23. t. m. ob pol 8. uri zvečer v pisarniških prostorih, Stari trg št. 2. Prosim zanesljivo in točne udeležbe. — Predsednik.

d Predavanje Slov. kršč. soc. zveze. V torek dne 23. t. m. bo predavanje v Ljudskem domu ob pol osmih zvečer. Predava g. tajnik SLS dr. Franc Kulovec.

Ljubljanska poročila.

Dne 21. februarja 1921 je predsedoval porotnemu senatu predsednik ljubljanskega deželnega sodišča g. dr. Papež, votanta sta bila gg. dvorni svetnik Andolšek in svetnik Pernuš, obtožbe (štirje slučaji so se razpisali) je zastopal prvi držav. pravdnik g. Domenico. Prvi se je zagovarjal leta 1901. na Jesenicah rojeni Matevž Benedičič, ki je bil meseca julija 1920 obsojen pri ljubljanskem deželnem sodišču na 6 mesecev ječe, ker je okradel svojega gospodarja Tršana v Tacnu, toda kazni ni nastopil, marveč je pobegnil na Koroško. Od tam je odšel na Gorenjsko, kjer je okradel več ljudi. Benedičiča je zagovarjal g. dr. Poček.

Porotniki so soglasno potrdili vsa na nje stavljena vprašanja. Predsednik g. dr. Papež je razglasil sodbo, s katero se je obsodil Benedičič na 18 mesecev težke ječe.

Nato je otvoril g. predsednik dr. Papež razpravo proti tatci iz navade Tereziji Capelj, ki je v tisti noči, ko je prišla iz kaznilnice v Begunjah, v kateri je sedela 18 mesecev, ukradla Malejevi v Nošah ogrinjalo in svileno ruto. Capeljevo je zagovarjal g. dr. Novak.

VOLITVE V DELAVSKO ZBORNICO NA DUNAJU.

LDU Dunaj, 21. febr. (DunKU) Kakor piše »Morgen«, bodo menda po večerajšnjih in predvečerajsnjih volitvah v delavsko zbornico, čijih končnoveljavni izid bo znan šele v nekaterih tednih, razdeljeni menda tako-le: delavska sekcija, svobodna strokovna organizacija (socialni demokrati) 69 mandatov, krščanski socialci 3 mandate, komunisti 4; sekcija nameščencev, svobodna strokovna organizacija (socialni demokratje) 9, krščanski socialci 3 in nacionalci 2 mandata.

Odgovorni urednik Anton Marinček,
Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

E. Bulwer:

Poslednji dnevi v Pompejih.

Ko je Glavk odšel proč, je nek kipar, ki je bil jako navdušen za svojo umetnost, obdudujoče zrl za njim.

»Ej!« je rekel, »ako bi tega mogli dobiti v areno — to vam bi bil model! Kakšni udjel kakšna glava! Gladijator bi bil moral bitil! To je predmet — vreden naše umetnosti! Zakaj njega ne vržejo levo?«

Medtem je rimski pesnik Fulvij, ki so mu njegovi soistrniki bi rekalin smrti in bi v naših pozabljenih časih nikdar ne slišali o njem, da ne bi bilo te povesti, hitrih korakov približal Glavku rekoč: »Ej, moj Atenec, moj Glavk, si prišel poslušat mojo odo, kajne? V resnici čast to; ti, Grk, ki mu je že jezik samega vsakdanjega življenja poezija. Kako sem ti hvaležen! Zgolj malenkost je, ampak če zadobim tvoje odobravanje, utegnem dobiti pripravilo Tita. O, Glavk, pesnik brez zaščitnika je kakor amfora brez napisnega listka; vino utegne biti dobro, ampak nikdo ga ne bo hvalil! In kaj pravi Pitagora? Bogovom kadilo — ljudem pa hvalo! Zaščitnik je, potemtakem pesnikov svečenik; preskrbi mu kadila in mu pridobi vernikov.«

»Saj je celo pompejsko mesto tvoj zaščitnik, in stebrenik oltar tvoje slave.«

»Ej, ubogi Pompejanci so jako vjudni — radi izkazujejo čast zaslugi. Ampak oni so le prebivalci mičnega mesta — spero meliora, vse kaj boljšega se nadejam! Ali naj gremo noter?«

»To seveda; saj izgubljam čas, dokler ne čujemo tvoje pesmi.«

Tisti hip je prihitelo kakih dvajset oseb iz kopeli v stebrenik, suženj pa, ki je stal pri vratih, je sedaj pustil pesnika, Glavka, Klodija in zrno drugih pesnikovih prijateljev, da so stopili v hodnik.

»Boren prostor to, če ga primerjamo z rimskimi termami,« je rekel Lepid omaloževalno.

»Ampak je vseeno nekaj okusa v tem stropu,« je rekel Glavk, ki je bil take volje, da mu je bilo vse všeč, in je pokazal na zvezde ki so bile posute po stropu.

Lepid je zmignil z ramami, a je bil prelenoben, da bi odgovoril.

Sedaj so vstopili v precej prostorno sobano, ki je služila kot apoditerij, t. j. prostor, kjer so se kopalci pripravljali za svojo razkošno kopanje. Obokani strop se je vzdigoval iznad zidca, ki je bil poslikan s pisanimi slikarjimi, strop sam je bil razdeljen v bele oddele, ki so bili obrobjeni živordeče; čisti, svetli tlak je bil tlakan z belimi mozaiki, ob zidu pa so bile razpostavljene klopi za brezdelneže. Pompejani so kakor vsi južni Italci radi odstranjevali svetlobo svojega vročega dnevanja ter so pri razkošnejših družbah združevali idejo razkošja s temo. Samo dvoje oken je pripuščalo rahle, zasenčene žarke in oddele, kjer se je nahajalo eno teh oken, je bil okrašen z veliko sliko, predstavljajočo pogibelj Titanov.

V tej sobani so je Fulvij usedel kakor kak učitelj, poslušalci pa so se zbrali okrog njega ter ga bodrili, da naj prične čitati.

Pesniku ni bilo treba dosti pripravljati. Izza spodnjega oblachila je izvlekel zvitek papira, se trikrat odkašljal, da bi naredil mir ter si očistil glas, in je pričel čitati ono čudovito

odo, ki v veliko nevoljo pisca te zgodbe ni mo-goče od nje niti enega stiha.

Soditi po plosku, ki ga je žel, je bila nedvomno vredna njegove slave, samo Glavk je bil edini poslušalec, ki se mu ni videla, da bi bila boljša od najboljših Horacovih od.

Pesem je bila pri kraju in tisti, ki so vzeli samo mrzlo kopel, so se pričeli slačiti; razobesili so svoja oblachila po kljukah, pritrjenih v zidu, vzeli vsak po svojih razmerah ali od lastnih sužnjev ali od kopalniških široko haljo ter se podali v ono zalo, okroglo poslopje, ki še dandanes stoji, da osramoti umazane potomece na jugu.

Mehkužnejši pa so se skozi druga vrata podali v tepidarij, kjer je vladala razkošna gorkota, ki jo je deloma razširjalo premično ognjišče, izvečine pa dvignjeni tlak, pod katerim je bila napeljana ogrevalna priprava.

Ta del čakajočih kopalcev je, potem ko so se slekli, ostal nekaj časa tukaj ter užival umetno toploto nasladnega zraka. Ta sobana je bila tudi bogateje in bolj izbrano okrašena kakor ostale, kakor je šlo njeni važni stopinji pri dolgem procesu kopanja. Obokani strop je bil lep izrezljan in poslikan, okna zgoraj, ki so bila iz brušenega stekla, so pripuščala le blodeče, negotove žarke; pod zidecem so bile cele vrste postav v masivnem, smelem reliefu; stne so kar žarele od škrlata, tlak pa je bil večje okrašen z belimi mozaiki. Tukaj so ostajali stalni kopalci, ljudje, ki so se kopal po sedemkrat na dan, v oslabei, nemi utrujenosti ali pred vodno kopeljo ali pa, in to največkrat, po njej. Mnogo teh žrtev iskanja zdravja se je malomarno obračalo po novodošlih, pozdravljalo prijatelje samo s kimanjem, sicer so se pa ogibali naporu razgovora.

Od tega prostora se je družba zopet raz-

kropila po kopelih, kakršnih so si pač poželeli; nekateri v sudatorij, ki je odgovarjal našim parnim kopeljem, odtod pa v samo toplo kopel; oni pa, ki so bili bolj utrujeni in so mogli pogrešati tako ceno kupljeno utrujenost, so se pa takoj podali v kalidarij ali vodno kopel.

Da dovršimo ta popis ter podamo čitate-ljem primerno sliko tega poglavitnega razkoš-ja starodavnikov, hočemo spremljati Lepida, ki je redno vzel celo vrsto raznih kopeli iz-vezemši samo mrzlo, ki je pred kratkim prišla iz mode. Ko se je postopno ogrel v tepidariju, ki smo ga pravkar opisali, so se nežne stopi-nje tega pompejskega gizdalina obrnile proti sudatoriju. Tukaj naj si bralec sam predstav-lja postopni način parne kopeli, ki ga je spremljalo izparivanje raznih dišav. Ko je naš kopalce preстал to kopel, so se ga lotili njego-vi sužnji, ki so vedno čakali nanj v kopeli, in so z neke vrste strguljo odstranili vsako mo-kroto od vročine. Nekoliko ohlajen je odtod odšel v vodno kopel, kjer so se razširjale bo-gate, sveže dišave, in ko je na nasprotni strani odhajal, se mu je hladna pršna kopel raz-lila po glavi in životu. Zatem se je zavil v lah-ko haljo ter se je vnovič vrnil v tepidarij, kjer je našel Glavka, ki se ni bil podal v sudatorij. Sedaj pa se je pričelo glavno veselje in raz-košje. Sužnji so vzeli iz skledic iz zlata, ala-bastra ali kristala, posutih z neštevlinimi dra-gulji, najredkejša mazila iz vseh krajev sveta, ter z njimi mazili kopalce. Stevilo takih ma-zil, ki so jih rabili premožni, bi še dandanes napolnilo celo knjigo. V sosednji sobani je igrala mehka godba, oni pa, ki so se le zmerno posluževali kopeli, so se okrepani in osveženi razgovarjali z vso povšečnostjo in svežostjo po-mlajenega življenja.